

Rörums kyrka

Lunds stift

Kulturhistorisk karaktäristik och bedömning

Kerstin Börjesson 2018-08-24

Omslagsbild: Flygbild över Rörum, Lunds stift 2015.

Rörums kyrka sett från söder, från gamla kyrkogården.

Rörums kyrka

Simrishamns pastorat, Vemmenhögs, Ljunits, Herrestads, Färs och Österlens kontrakt, Lunds stift, Rörums socken, fastighet Rörum 12:2, Simrishamns kommun, Skåne län och landskap

Beskrivning och historik

Kyrkomiljö

Rörums kyrka ligger i ett kuperat backlandskap mellan Kivik och Simrishamn. Byns omgivning består av ett öppet åker- och beteslandskap. Strax söder om byn, intill Rörums Södra å, är landskapet mycket kuperat med spridda dungar och buskage. Längs ån finns ett av Skånes vattenfall, Forsemölla och i dess närhet ligger Sträntemölla, en kvarnmiljö med anor från 1300-talet. Genom byn rinner också Rörums norra å.

Enligt en gammal tradition låg byn tidigare närmre havet och hette då *Röwijk*. En legend berättar hur en engelsk prins och hans prinsessa led skeppsbrott i Röwijk. Folket i byn plundrade skeppet och högg ihjäl prinsen. Prinsessan flydde men föll ned och drunknade i en bottenlös göl. Upp ur gölen flöt dock hennes ena guldsko

som ännu ska finnas kvar. Ingen har dock kunnat säga var eftersom den som yppar dess gömställe förlorar talförmågan enligt sägen. Ildådet i Rövijk ledde till att byn sattes i brand och blev fördömt att brinna vart sjunde år. För att sona sina brott skulle man bygga en kyrka men dess placering bestämdes genom övernaturliga krafter. Uppbyggandet stördes av att byggnadsmaterialet flyttades om nätterna till en helt annan plats. Kyrkans byggnadsplats fick ändras och kring denna växte sedan den nya byn upp.

Rörum ligger intill landsvägen och ett gästgiveri från 1700-talet finns ännu kvar i byn. Vid 1800-talets början var byn en av de största i Albo härad. Efter skiftet 1864 återstod endast fem gårdar i byn. Sedan dess har byn kompletterats med ny bebyggelse på de gamla tomtplatserna. Bebyggelsen motsvarar i stort byns utbredning före laga skifte och består av gatehus och enstaka gårdar som ligger tätt längs med bygatan, eller i anslutning till den, i ett slingrande gatunät. Mitt i byn på en liten höjd ligger den nuvarande kyrkan från 1880. Platsen för den medeltida kyrkan var strax söder den nuvarande kyrkogården. Den gamla kyrkplatsen är ännu i bruk som kyrkogård.

Kyrkobyggnad

Den medeltida kyrkan byggdes under den romanska stilperioden under 1100 eller 1200-talets början. Rörum omnämns för första gången i det historiska källmaterialet 1126-34 och kanske är det omkring denna tid som kyrkan byggdes. Kyrkans äldsta delar byggdes av kalksten och bestod till en början av långhuset och ett i öster, rakt avslutat kor. Under medeltiden var kyrkan prebende till Lunds domkyrka och möjligen helgat åt Sankta Gertrud. Senare under medeltiden byggdes kyrkan till med ett västtorn med kvadratisk planform. Tornet hade ingång från söder som också var ingång till kyrkorummet vid 1800-talets början. De ursprungliga portalöppningarna på långhusets norra och södra sida var vid denna tid igenmurade. En korportal i korets södra sida fanns också. Uppgång till tornets övre våningar var via en trapptillbyggnad på tornets norra sida. Vid 1800-talets början var fönsteröppningarna till kyrkan små och torngavlarna murade med trappsteg. Invändigt var kyrkan valvslagen med medeltida kryssvalv över långhuset och koret. Kyrkorummet var möblerat med bänkar ända in i tornets bottenvåning och vid långhusets norra sida fanns en läktare.

År 1838 rasade kyrktornets södra gavelröste och krossade i fallet det intilliggande vapenhuset. Arkitekt Carl Georg Brunius kallades till kyrkan för att undersöka kyrkan. Brunius ansåg att den medeltida kyrkan kunde bevaras medan tornet borde rivas och ersättas av ett nytt. Tornet revs så småningom men ombyggnadsplanerna dröjde. Kyrkklockorna hängde man tills vidare i en trästapel på kyrkogården. I sam-

Kyrkan sedd från väster.

band med en biskopsvisitation av kyrkan uppmanades församlingen av biskop Reuterdaahl att bygga en ny kyrka. Ritningar till en ny kyrkobyggnad upprättades av arkitekt A. Silvander och bearbetade av arkitekt Johan Fredrik Åbom. Kyrkan började byggas 1879 och invigdes året därefter. Två år efter att den nya kyrkan stod färdig rev man den gamla kyrkan. Rivningen blev svårare än man hade tänkt och man fick ta till dynamit för att rasera de gedigna murarna.

Den nybyggda kyrkan försågs med en ny inredning av ekådrat trä med guldfärgade detaljer. Golvet i mittgång och kor lades med viktoriaplattor i svart och vitt. På altaret stod ett enkelt vitmålat och guldkantat kors. Endast predikstolen och den medeltida dopfunten flyttades över från den gamla kyrkan. En orgel installerades i kyrkan 1889. Ritning till orgelfasaden uppfördes av G. Pettersson och orgeln tillverkades av C. A. Johansson i Hovmantorp. År 1897 installerades en värmeapparat från Kockums i kyrkan.

En ny värmeanläggning installerades år 1937 efter ritningar av Södra Sveriges Ångpanneförening. Tio år senare år 1947 byttes kyrkans plåttak ut mot rött tegel. Elektrisk belysning installerades året därefter. En ny orgel tillverkad av orgelbyggare Wilhelm Hemmersam i Köpenhamn samt ny orgelfasad tillkom kring 1955. År 1959 ersatte en oljeeldningsanläggning den gamla värmeanläggningen. En inre renovering utfördes 1965 under ledning av Torsten Leon-Nilson. Vapenhuset gjordes om med ny torntrappa samt inbyggnader för toalett och förråd. Långhusets bänkar byggdes om, några togs bort, koret fick nytt golv av kalksten och altarskranket flyttades mot öster. En ny öppning i skranket ersatte två befintliga dörröppningar. Några inventarier som stått i den gamla kyrkan konserverades och placerades i kyrkorummet; däribland en altarupsats från 1593, en nattvardsmålning från 1700-talet och två krucifix. Ekådringen på kyrkans inredning målades om i en ljus grågrön färg med utgångspunkt från predikstolens ursprungliga färger. Predikstolen hade redan 1958 restaurerats av konservator Hans Erlandsson i Lund då dess ursprungliga färgsättning togs fram. År 1991 kompletterades fönsteröppningarna med innerfönster av gjutjärn efter ritningar av Barup-Edström arkitektkontor. Nytt orgelverk tillverkat av A. Mårtenssons Orgelfabrik AB köptes in till kyrkan 1993.

Den befintliga fasaden från 1955 bevarades, liksom stämmorna. Under 2010 tillkom ny skåpsinredning i vapenhuset med pentry och nya förvaringsskåp inne under kyrkans läktare. Tillgängliganpassning utvändigt av västra entrén gjordes med ny stenläggning. Åtgärderna utfördes efter handlingar av Beat Senn/Senn Arkitekter AB. En tak- och fasadrenovering gjordes 2012 av kyrkan efter handlingarna av samma arkitektfirma.

Exteriör

Den nuvarande kyrkan består av ett brett långhus med en lägre, femsidig sakristia i öster och ett smalt torn i väster med hög spira. Kyrkan är uppförd av skalmurar av natursten med omfattningar av tegel. Samtliga fasader är spritputsade och kalkavfärgade med slätputsade listverk och omfattningar. Nederst på fasaderna löper en utskjutande putsad och gråmålad sockel. Upptill avslutas fasaderna av en tandsnittsliknande fris och en gesims, ett listverk, av två utkragande skift. Det övre listverket kring långhuset löper även runt tornet som är murat med en avsats mellan första och andra våningsplan. Tornets västra hörn är markerade med lisener som avslutas med små murade gavelspetsar i höjd med listverket i andra våningsplan. Tornets övre våningar har avfasade sidor mot nordväst och sydväst som sträcker sig ända upp till takfoten. Ovanför långhusets takfall är även tornets nordöstra och sydöstra hörn avfasade vilket ger tornets övre våningar en åttakantig planform.

Kyrkan har ett enhetligt utfört formspråk av rundbågsformade muröppningar med slätputsade omfattningar. Fönsteröppningarna har lite olika storlek och utförande. Långhusets fönster är störst till storleken medan sakristians och tornets fönster är mindre. Tornets fönsteromfattningar är också något smalare. Fönsterbågarna är av svartmålat gjutjärn med kryssformad spröjsning inom kvadratiska rutor. I de större fönsteröppningarna är de övre fönsterglasen färgade och infattade i en passformad spröjsning. Fönsterbänkarna är av gjutjärn med undantag av tornets fönsterbänkar som är av kalksten. Ljudöppningarna täcks av träluckor med utvändigt brunmålad paneltäckning.

Rörums kyrka har tre portar, en huvudentré i väster, en sidoentré i söder och en mindre ingång till sakristian i öster. Alla portar har slätputsade, rundbågiga omfattningar murade i två (sakristians dörr) respektive tre språng. Samtliga dörrar har överljusfönster med en form som anknyter till kyrkans övriga fönster. I de större dörröppningarna till tornet och långhuset sitter pardörrar med spegelfyllningar. Dörren till sakristian är en enkel paneltäckt trädörr. Östra och södra portarna är brunmålade medan västra porten är fernissad. Över huvudentrén i vänster sitter en minnestavla, med inskriften *Oscar II 1879*. Till samtliga portar leder trappsteg av granitblock.

Kyrkorummet sett från väster, under läktaren.

Kyrkans långhus täcks av ett sadeltak och sakristian av fem takfall med rött vingtegel. Tornspiran består av en nedre åttakantig pyramidformat del och en hög åttakantig mittspira. Yttertaket är uppbyggt kring ett kryssförsträvat sparrverk och en hög spirstock täckt med rödmålad plåt. I fyra av spirans sidor finns takkupor krönta av cirkelkors av järn.

Interiör

Från huvudentrén i väster kommer man in i en förhall/vapenhus i tornets bottenvåning. Golvet är lagt med stora kvadratiska kalkstensplattor med grovhuggen yta. Väggarna är putsade och vitkalkade och innertaket består av gråmålade brädor med synliga bjälkar. Längs norra väggen finns en vitmålad, murad inbyggnad med tre dörrar med profilerad paneltäckning. Den västra dörren leder till en trappuppgång till andra våningen. I andra våningsplan finns ingång till orgelläktaren och trappuppgång till de övre våningsplanen. De två andra dörrarna i hallen leder till ett WC och el-centralen. På trappinbyggnadens vägg, ovanför dörrarna, sitter ett Series pastorum, prästlängden, vilken sträcker sig från första kända prästnamnet 1539 till 2006. Längs hallens södra sida finns en skåpinredning med bland annat ett litet pentry. Snickerierna, såsom dörrar och skåpinredningen längs södra sidan, är gråmålade.

Kyrkorummet sett mot orgelläktaren i väster.

En hög pardörr med spegelfyllningar leder in till långhuset. Långhuset är valvslaget med fem höga och breda valvtravéer. Koret är beläget i den östra valvtravén medan de tre mittersta är möblerade med bänkar. Ett uppehåll finns i södra bänkkvarteret framför ingången från söder. Västra valvtravén upptas av en orgelläktare. Bänkarna har tidigare nått in under läktaren men utrymmet är sedan 2010 möblerad med stolar och bord. Mot öster finns en hög skåpinredning som delvis skärmar av mot långhuset. Mittgången i långhuset är lagt med samma typ av kalksten som i vapenhuset. Där bänkarna tidigare stått under läktaren har golvet kompletterats med stora kalkstensplattor med en grov, tandad mejselbehuggning. Väggarna i långhuset är putsade och vitmålade. Snickerierna i kyrkan går i pärlgrått eller grått medan inredning såsom bänkar, altarpupsats och predikstol är polykroma med framför allt en gröngrå bas.

Radiatorerna i kor och under läktaren har kompletterats med skärmar tillverkade av betsat trä, övertäckta med stenskvivor. De hyllor som skapas genom stenskvivorna används för bokhyllor under läktaren. Läktaren bärs upp av sidomurarna och i mitten av smäckra brunmålade gjutjärnskolonner med profilerade kapitäl. Läktarbarriären sträcker sig mellan valvpelarna till första och andra valvtravén från väster. Läktarbarriären är indelad i speglar och målad i en beige färgton med detaljer i rött och grått samt en brunmålad överliggare. Mitt på barriären sitter ett ryggpositiv till orgeln omgivet av två pilastrar.

Gränsen mellan koret i östra valvtravén och bänkkvarteren markeras av den högre golvnivån i koret. Ett par steg av huggen kalksten leder upp till koret från mittgången. Golvet i koret är lagt med grovhuggen kalksten likt golvytorna under läktaren. Koret upptas av en predikstol i nordvästra hörnet och i söder står dopfunten. Stenhyllan ovanför en radiatorskärm vid södra korfönstret fungerar som ett litet dopaltare. I södra fönstret intill dopaltaret står en kopia av Thorvaldsens Kristusskulptur från 1910.

Altarplatsen skärmas av från resten av koret genom altarringen som har en rundad form mot långhussidan. Innanför altarringen, i valvöppningen till sakristian, står altaret med altaruppsatsen. Valvöppningen som skulle motsvara en tribunbåge i en medeltida kyrka med absid, har en vid, rundbågig form. Sidorna mot långhuset är avfasade. Bakom altaret och altaruppsatsen finns en låg skärmvägg, ett korskrank, med ingång till sakristian bakom altaruppsatsen. Altarskranket är ljusst gråmålat, utfört av trä. Väggytorna i skranket är spegelfyllda mellan pilastrar krönta av stora ”urnliknande” svarvade knoppar på toppen och ett kraftfullt listverk av korsprydda rundbågar. Sakristian har en enkel möblering bestående av skrivbord, altare och textilskåp.

I tornets andra våningsplan stod tidigare anläggningen för klockringningen. Utrymmet används numera till förvaring och fungerar som trapphall till tredje våningen och ingång till orgelläktaren. Trappuppgången från bottenvåningen avgränsas av ett räckverk med balusterdockor. Väggarna i andra våningsplan liksom i tredje våningen och klockvåningen är putsade och vitmålade och innertaken består av ovanförliggande bjälklag med brädgolv. Tredje våningen är ett oinrett utrymme med viss förvaring av äldre inredning såsom en äldre orgelfasad och ett altarkors. I öster leder en dörr i gavelmuren in till kyrkvinden. Vinden över långhuset är tilläggsisolerad ovanpå valven. Yttertak ligger på undertak av stickespån och taklaget består av spänntakstolar av fur från byggnadsåret. Från långhusvinden finns ingång vidare till vinden över absiden/sakristian genom en liten rektangulär öppning i östra gavelmuren. Taklaget över sakristian är av fur. Klockvåningen är belägen i fjärde våningsplan och upptas av klockstolen av ek och fur och består av tre rader försträvade stolpar. Ovanför klockvåningen finns en vindsvåning där tornspiran ligger öppen mot nock. Tornspiran är uppbyggd av en hög spirstock och kryssförsträvade sparrar.

Inredning och inventarier

Altare

Altaret är från 1965 och murat av sten, putsat och vitmålat. Altarskivan är av mejselhuggen kalksten.

Koret sett mot öster. Predikstolen står i korets nordvästra hörn.

Altaruppsats

Altaruppsatsen är tillverkad i ek och målad i brunt, blått, rött, rosa och grönt med förgyllda partier. I uppsatsen ingår delar från den gamla kyrkans altaruppsats utförd i renässansstil. Stora delar är från 1965 när altaruppsatsen renoverades och placerades i den nya kyrkan. Enligt en inskription på altaruppsatsens predella och kolonnbaser renoverades den 1773. Samma inskription anger också året 1593 vilket är tillverkningsåret för de äldsta delarna. Altaruppsatsen består i sitt nuvarande skick av en hög beige bas, en predella, mittavla flankerad av kolonner och beslagsvingar samt ett krön i form av en trekantsgavel på en rak överliggare. Mittavlan är indelad i fyra mindre tavlor med nattvardens instiftande skriven på latin och svenska. Kolonnerna har joniska kapitäl och är marmoringsmålade. I trekantsgaveln finns ett målat änglahuvud. Beslagsvingarna är rikt behuggna med reliefdekor i barockstil och antas vara ett tillägg från 1600-talet.

Altarring

Altarringen tillverkades 1965 och ersatte en äldre altarring från 1879. Den nuvarande altarringen är tillverkad av omålad ek med smala glest ställda balusterdockor, en plan överliggare och ett tygklätt knäfall. Runt dockornas midja finns två smala lister med guldfärg. Knäfallet är klätt med ett brunt tyg.

Predikstol

Predikstolen är utförd i renässansstil och dateras till 1600-talet. Delar av predikstolen är från 1958 då den renoverades. Predikstolen består av en hög sexsidig pelare, med tandsnittsdekor upptill, som bär upp en sexsidig korg. En trappa leder upp till korgen från öster och över predikstolen hänger en baldakin utförd i samma stil

som korgen. Korgen är rikt dekorerad med beslagsdekor och sidorna upptas av rundbågsfält med reliefer av evangelisterna mellan kolonnetter i jonisk stil. Upptill på korgen finns ett inskriftsfält samt ett kraftigt listverk. Baldakinen är upptill prydd med tornprydda gavlar mellan stora svarvade knoppar. I gavelfältens mitt finns snidade vapensköldar. Baldakinens undersida är indelad i sex kassetter med en duva hängande från mitten. Både predikstol och baldakin är målade i ljusa färgtoner av grönt och blått tillsammans med rött, svart och förgyllningar.

Dopfundt

Kyrkans dopfundt kan ha tillverkats på 1200-talet av en regional verkstad. Foten är av kalksten och har rund profilerad form med hörnflikar nederst som står på en fyrkantig fotplatta. Cuppan är av sandsten och har rund form med nästan raka sidor och är behuggen med *godronnering*, en slags veckad dekor, nedtill och en rundbågsarkad i låg relief på dess övre del. Sekundär oljefärg togs bort 1964 av konservator Axel Kulle. Endast enstaka färgspår finns kvar.

Bänkinredning

Bänkinredningen består av slutna bänkkvarter laserade i grönt. Sidorna mot ytterväggarna består av en rakt avslutad träpanel och gavelsidan mot mittgången har en rundad form med rundad profil. Bänkdörrarna är utförda med en spegelfyllning och målade i omväxlande blått och beige med vitmålade lister. Bänkarnas överliggare är brunmålade. Bänkarna tillverkades 1879 men har moderniserats och byggts om något.

Orgel

Kyrkans nuvarande orgel är från 1955 byggd av Wilhelm Hemmersam och ombyggd 1992 av Mårtenssons Orgelfabrik AB. Orgelhuset och pipverket återanvändes. Fasaden är från 1956 och består av fem ljudande synliga pipfält ordnade i rektangulära lådor. Ett ryggpositiv sitter i läktarbarriären. Spelbordet är sammanbyggt med det gråmålade orgelhuset.

Klockor

Kyrkans gamla lillklocka är från 1381 och står i koret. Nya lillklockan tillverkades 1970 av M&E Ohlsson i Ystad. Stora klockan är från 1640, omgjuten 1757.

Övrigt

I kyrkan finns en altartavla från 1700-talets mitt som numera hänger under läktaren. Tavlan är av trä med motiv av nattvarden skuret i relief. I kyrkan finns också en fattigstock av järnbeslaget trä, ett solur av kalksten från 1784 och ett krucifix som kan vara från 1700-talet.

Utsikt över gamla kyrkogården från nya kyrkogården.

Kyrkogård

Platsen för Rörums medeltida kyrka och är ännu i bruk som kyrkogård och ligger alldeles söder om den nya kyrkplatsen. Kyrkogården sluttar mot öster och omges av en stödmur murad av gråsten med en låg måbärshäck innanför. Ingång till kyrkogården är från byvägen i väster genom en öppning med grindpelare av sten och grind av smidesjärn. Kyrkogården är till största delar grästäckt med en gång i mitten kantad av hamlad lind. Gravstenarna står glest och flertalet har hög ålder. Gången slutar i öster vid en cirkelformad askgravlund/urnlund anlagd omkring 2005, omgiven av tujahäck.

Nya kyrkogården ligger högt över omgivningarna framför allt i öster och i söder intill byvägen. Begränsningen består av stödmurar av kluven granit med en klippt häck innanför. I norr finns en tujahäck. I söder växer en allé av hamlade lindar medan östra sidan kantas av låga lönnar. Ingångar finns i väster och söder med grindöppningar av samma utseende som till gamla kyrkogården. Från västra kyrkogårdsgrinden leder en gång fram till en öppen plats av byasten framför kyrkans huvudentré. Kyrkogården är i övrigt grästäckt med ett gångstråk av singel närmast kyrkan. Intill den öppna platsen väster om kyrkan finns två höga blodbokar gräs med små planteringsytor intill stenen. Gravvårdarna tillhör framför allt 1900-talet och flertalet är låga och av modern karaktär. Gravvårdarna är ordnade i rader från norr till söder med en liten planteringsyta intill stenarna. Norr om kyrkan finns ett nyare gravområde från omkring 1960-talet där gravplatserna är ordnade från öst till väst. Söder om kyrkan finns ett område med huvudsakligen äldre gravstenar från sent 1800-tal eller tidigt 1900-tal. Gravvårdarna framför allt i de äldre gravplatsområdena både på gamla och nya kyrkogården vittnar om att traktens näringar

funnit inom jordbruk, fiske och sjöfart. På senare gravvårdar är titlar kopplade till hantverk och handel vanliga.

Byggnader på kyrkogården

I nordöstra sidan av kyrkogården ligger ett bårhus med spritputsade, vita fasader och gråmålad sockel. Taket täcks av rött enkupigt tegel och i söder leder en murad hög trappa upp till en bräddörr. I norra gavelsidan finns en ljusöppning av betongglas formad till ett latinskt kors. En bred port med brunmålade brädtäckta dörrblad finns mot öster.

På nya kyrkogården norr om kyrkan finns ett modernt ekonomihus med personalutrymme, wc och förråd. Fasaderna är putsade och vitmålade och taket är täckt med rött taktegel.

Karaktärisering

Rörums by ligger i ett mycket karaktäristiskt backlandskap präglad av århundraden av jordbruk och bete. Den lilla byn har ålderdomlig karaktär med ett slingrande vägnät kring kyrkan som ligger centralt placerad på en markant höjd. Den medeltida kyrkogården strax intill utgör en viktig del av kyrkomiljön och används fortfarande som begravningsplats. Genom den gamla kyrkogården och kyrkplatsen har Rörums kyrka kontinuitet till tiden då stenkyrkor började uppföras i Skåne under 1100-talets första hälft. Kyrkan i Rörum var under medeltiden kopplad till domkyrkan i Lund som dess prebende och sannolikt som en gemensam sockenkyrka snarare än privatfinansierad gårdskyrka. Den gamla kyrkan genomgick flera tidstypiska ombyggnader under medeltiden med vapenhus, valv invändigt och ett västtorn. Ombyggnadsplanerna på 1800-talet startade med ett tornras vid 1800-talets början. Den nya kyrkan byggdes i tidstypisk medeltidsstil med stor omsorg i murdetaljer som listverk och omfattningar. Fönsterbågar och fönsterbänkar av gjutjärn är de ursprungliga från byggnadstiden och är karaktäristiska för tiden då gjutjärn var ett nytt material. Genom de putsade och vitkalkade fasaderna gavs kyrkan en traditionell skånsk karaktär. Den nya kyrkan fick formen av en salkyrka där koret är inrymt i långhuset. Denna planform ansågs bättre anpassad för den lutherska gudstjänstformen medan korttillbyggnad tillhörde den katolska tiden. Absiden fick funktion av sakristia i de nygotiska kyrkorna. Kyrkan är relativt liten i förhållande till många andra nygotiska salkyrkor från samma tid i området vilket speglar socknens ekonomi vid den här tiden. Tornet gavs dock en hög spira vilket hade en viktig betydelse i kustområden där kyrktornen var viktiga sjömärken.

Invändigt är de höga och breda tegelvalven en viktig del av kyrkans 1800-talskaraktär liksom de stora ljusöppningarna med delvis färgat glas. Kyrkans ursprungliga inredning har kompletterats och anpassats varsamt under årens lopp. Torsten

Leon-Nilsons renovering 1965 präglar ännu kyrkan genom sin lågmälda karaktär och ljusa färgskala. Stora delar av kyrkans ursprungliga inredning finns ännu kvar såsom bänkar, orgelläktare och korskrank men inredningens 1800-talskaraktär har tonats ned. Ett exempel är det tidstypiska golvet av viktoriaplattor som ersätts med ett golv av kalksten och ekådrad inredning som getts en ljusare färgsättning. Genom att äldre inredning har flyttats in i kyrkan och lyfts fram i kyrkorummet knyter man an till den äldre sockenkyrkan. Inslagen med modernt formspråk är få och har en anspråkslös och tidlös karaktär som smälter väl in i inredningen. Orgelfasaden som förändrades redan 1956 har en mer tidstypisk framtoning. Till skillnad från flera kyrkor har utrymmet under läktaren inte tagits i anspråk för inbyggnader för WC, pentry och förråd vilket ger ett luftigt och öppet kyrkorum. Under senare år har ytterligare förvaring tillkommit under läktaren i samma diskreta karaktär som 1965 års inredning.

Att tänka på

- Kyrkan ligger i en välbevarad bymiljö och är tillsammans med de två kyrkogårdarna byns traditionella centrum. De traditionella anläggningarna på kyrkogårdarna är värdefulla att bevara såsom äldre gravvårdar, murar, häck, trädkrans och gångstråk.
- Kyrkans exteriör är ett välbevarat exempel på kyrkobyggnadsperioden kring 1800-talets andra hälft. Material och byggnadsteknik tillhör tiden.
- Invändigt är kyrkorummet en nedtonad variant av 1800-talets stränga och allvarsamma kyrkorum. Snickerier, fönster och valv är viktiga delar av den ursprungliga inredningen.
- Viktiga delar av kyrkans 1800-talsinredning är den gamla orgelfasaden bevarad på vinden, korskrank och altarkors samt bänkar.
- I kyrkan finns också inventarier från den gamla kyrkan med högt kulturhistoriskt värde såsom dopfunt, altaruppsats och predikstol.

Skydd

Kyrkor och kyrkogårdar tillkomna före 1940 skyddas som kyrkligt kulturminne, enligt Kulturmiljölagen 4 kap.

Kyrkan och kyrkotomten ligger inom registrerad fornlämning Rörum 37:1. Fornlämningen avser utbredningen för Rörums gamla bytomt enligt 1864 års karta och skyddas enligt 2 kap. kulturmiljölagen.

Rörum är representativt för 1800-talets utskiftade skånska kyrkbyar och upptaget i länsstyrelsens kulturmiljöprogram för särskilt värdefulla kulturmiljöer. Betydelsefulla element i bymiljön är framför allt bebyggelsens struktur och det äldre byggnadsbeståndet.

Källor

Heliga S:ta Gertrud av Nivelles i Lunds stift : en historisk pilgrimsresa i modern tid, Dafvid Hermansson, Simrishamn 2009.

Orgelinventering, Anders Johnsson, Lunds stift 2016.

Rörum och Vik genom tiderna, Rörums Byalag 1989.

Sockenkyrkorna – kulturarv och bebyggelsehistoria, Riksantikvarieämbetet, 2008.

Skåne, Landskapets kyrkor, red. Markus Dahlberg, Riksantikvarieämbetet, 2015.

Underhållsplan för Rörums kyrka, Ponnert Arkitekter AB 2004.

Internet

Länsstyrelsens kulturmiljöprogram - Rörum-Sträntemölla, websida:
<https://www.lansstyrelsen.se/skane/besok-och-upptack/kulturmiljoprogram/omraden/rorum-strantemolla.html>

Riksantikvarieämbetets digitala fornlämningsregister Fornsök, websida:
<http://www.fmis.raa.se/cocoon/fornsok/search.html>

Övriga uppgifter

Inventeringsdatum: 2018-06-20

Fältinventering: Kerstin Börjesson

Rapportsammanställning och foto: Kerstin Börjesson

Granskning: Maria Sträng, Regionmuseet Kristianstad.

Färdigställd: 2018-08-24

